

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Β΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Ομήρου, «Ιλιάδα» Α 54 - 306

Τίτλος:

«Σύγκρουση Αχιλλέα - Αγαμέμνονα»

Συγγραφή: ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ-ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΠΙΤΖΕΛΕΡΗ

Εφαρμογή: ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΥΜΑΡΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Σύγκρουση Αχιλλέα-Αγαμέμνονα

Εφαρμογή σεναρίου

Μαρία Τσούμαρη

Δημιουργός

Παναγιώτα - Κυριακή Μπιτζελέρη

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση)

Τάξη

Β΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Δεκέμβριος 2012.

Σχολική μονάδα

Διαπολιτισμικό Γυμνάσιο Ευόσμου

Διδακτική/θεματική ενότητα

Ομήρου, «Ιλιάδα», Α 54-306: «Η συνέλευση των Αχαιών. Η σύγκρουση του Αχιλλέα με τον Αγαμέμνονα».

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

-

Χρονική διάρκεια

1-6 διδακτικές ώρες

Χώρος

Ι. Ι. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων με πέντε φορητούς υπολογιστές.

Π. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο τάξης

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για τον μαθητή:

Εξοικείωση με την εργασία σε ομάδες, τον επεξεργαστή κειμένου για καταγραφή σημειώσεων, τη δημιουργία παρουσιάσεων στο λογισμικό MS PowerPoint, την πλοήγηση στο διαδίκτυο και τη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων, τη γνώση των βασικών βημάτων για τη δημιουργία της περίληψης (σημειώσεις-τεχνικές πύκνωσης-συγγραφή περίληψης).

Για τον δάσκαλο:

Εξοικείωση με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας, συνεργασία με τον καθηγητή πληροφορικής για τεχνική βοήθεια και καθοδήγηση των μαθητών (εφόσον χρειαστεί), υπενθύμιση τεχνικών πύκνωσης λόγου για τη συγγραφή της περίληψης ενός κειμένου.

Για την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου:

Εργαστήριο πληροφορικής με σύνδεση στο διαδίκτυο και βιντεοπροβολέα.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη

Το σενάριο στηρίζεται

Παναγιώτα-Κυριακή Μπιτζελέρη, «Σύγκρουση Αχιλλέα – Αγαμέμνονα», Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση), Β΄ Γυμνασίου, 2012

Το σενάριο αντλεί

-

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές μαθαίνουν να συνεργάζονται μέσω της αλληλεπίδρασής τους στις ομάδες και καλλιεργούν τη δεξιότητα της ακουστικής κατανόησης ενός κειμένου και της καταγραφής σημειώσεων για τα βασικά του σημεία της. Στη συνέχεια, επεξεργάζονται - με την αξιοποίηση των Φύλλων Εργασίας που καθοδηγούν την

πλοήγησή τους στο διαδίκτυο - τα ζητήματα που προκρίνονται για επεξεργασία στη συγκεκριμένη ενότητα (θεολογία, ένθετη αφήγηση, σχήμα αδυνάτου, οργάνωση και ζωή στρατοπέδου και φιλονικία Αχιλλέα-Αγαμέμνονα). Από τη θεματολογία των ομάδων γίνεται αντιληπτή η προσπάθεια να επεξεργαστούν οι ομάδες τόσο στοιχεία μορφής όσο και στοιχεία πολιτισμού, αφού βέβαια – σε πρώτο επίπεδο – έχει επιτευχθεί η κατανόηση του νοήματος. Το σενάριο ολοκληρώνεται με προσπάθεια δραματοποίησης του επεισοδίου και δημιουργία στιγμιότυπου ενός τρέιλερ για την ταινία «Ιλιάδα». Το γεγονός ότι το τρέιλερ θα γυριστεί στην αίθουσα διδασκαλίας θα βοηθήσει να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές ότι οι ΤΠΕ δεν ταυτίζονται αποκλειστικά με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Γίνεται προσπάθεια να αντιληφθούν οι μαθητές πως το κείμενο της «Ιλιάδας» είναι λογοτεχνία. Γι' αυτό επιδιώκεται η ταυτόχρονη εξέταση στοιχείων πλοκής/ μορφής και πολιτισμού και ο συσχετισμός τους με τα ισχύοντα σήμερα (διαχρονικότητα αξιών). Σημαντικό, επίσης, θεωρείται να «βιώσουν» οι μαθητές την ένταση του αγώνα λόγων, της φιλονικίας, αλλά και το πώς αυτή επιτυγχάνεται (αυξητική πορεία έντασης, κορύφωση, παρεμβάσεις). Έτσι, εξετάζονται τα συγκεκριμένα σημεία και επιδιώκεται η δραματοποίηση του επεισοδίου σε μια προσπάθεια να επιτευχθούν παιδαγωγικοί στόχοι όπως η συνεργασία, η αυτενέργεια, η βιωματικότητα και η ενσυναίσθηση. Κοινή συνισταμένη του σεναρίου σε όλες τις φάσεις του είναι - εκτός από την «ανάλυση» που ορίζει το Πρόγραμμα Σπουδών. - να αναδειχθεί και η αισθητική απόλαυση που προσφέρει το ομηρικό κείμενο. Στο έργο τους οι μαθητές καθοδηγούνται από τον διδάσκοντα, ο οποίος λειτουργεί συνεργατικά και διαμορφώνει την ταυτότητά τους ως αυριανοί πολίτες αναπτύσσοντας την κριτική τους ικανότητα και την ενεργό συμμετοχή στην «ανακάλυψη» της γνώσης. Οι μαθητές ασκούνται στην κατανόηση και στην παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου, αλλά και στην αξιοποίηση της κίνησης και της φωνής για την ανάδειξη των

συναισθημάτων (δραματοποίηση). Με την τελική ερώτηση στην ολοκλήρωση της Γ Φάσης «Αξιοποιήσαμε ΤΠΕ σήμερα;» οι μαθητές συνειδητοποιούν ότι τεχνολογία δε σημαίνει απαραίτητα υπολογιστής.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώκεται οι μαθητές/ μαθήτριες:

- Να προβληματιστούν για τη θεϊκή παρέμβαση στα ανθρώπινα τόσο στην ομηρική όσο και στη σύγχρονη εποχή, και πιο συγκεκριμένα για τον τρόπο που ο άνθρωπος πιστεύει ότι αυτή η παρέμβαση υλοποιείται, καθώς και για την ερμηνεία που δίνει σε σχέση με την ευθύνη των πράξεών του.
- Να καλλιεργήσουν την κριτική τους ικανότητα και να διακρίνουν το επουσιώδες από το ουσιώδες προκειμένου να προβούν στη συγγραφή της περίληψης.
- Να εξετάσουν τις διαχρονικές έννοιες της ιεραρχίας, της πειθαρχίας, της τιμής, της εξουσίας (πολιτικής και θρησκευτικής) και τον ρόλο που αυτές διαδραματίζουν στη ζωή και στις σχέσεις των ανθρώπων.
- Να «συναισθανθούν» τους ήρωες και να «δουν» πως εξελίσσεται μία συνομιλία σε φιλονικία.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να συσχετίσουν τα στοιχεία μορφής με τα στοιχεία πολιτισμού (π.χ. «σχήμα αδυνάτου» - όρκος).
- Να εντοπίσουν τα γραμματικά πρόσωπα, τα επίθετα, τις προσφωνήσεις και τα γραμματικά υποκείμενα των ρημάτων του κειμένου και να συσχετίσουν τις επιλογές αυτές με την κορύφωση της έντασης.
- Να εξασκηθούν στην καταγραφή σημειώσεων από τον προφορικό λόγο και στο μετασχηματισμό τους σε περίληψη.

- Να εντοπίσουν το «σχήμα του αδυνάτου» και την επίπτωσή του στον λόγο.
- Να εντοπίσουν την επιβράδυνση και την επίπτωση της τεχνικής αυτής στον λόγο.
- Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της γλώσσας του σώματος, των κινήσεων και της φωνής στην έκφραση των συναισθημάτων κατά τη διάρκεια της δραματοποίησης.
- Να βιώσουν την απόλαυση της ακουστικής πρόσληψης του επικού κειμένου.

Γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές/ μαθήτριες:

- Να παραγάγουν πολυτροπικά κείμενα στις παρουσιάσεις τους με τη χρήση ΤΠΕ, να κρίνουν ποιες αξιολογούν ως πετυχημένες και γιατί.
- Να καλλιεργήσουν την ικανότητα κατανόησης του προφορικού λόγου.
- Να χρησιμοποιήσουν κριτικά το διαδίκτυο και το λογισμικό παρουσίασης.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι ΤΠΕ δε σημαίνει πάντα χρήση Η/Υ.
- Να καλλιεργήσουν την πρωτοβουλία, την αυτενέργεια και δημιουργικότητά τους κατασκευάζοντας κείμενα πολυτροπικά αλλά και δραματοποιώντας το απόσπασμα.
- Να μάθουν να συνεργάζονται και να κατανέμουν ρόλους στις ομάδες τους. Να λειτουργήσουν (ιδιαίτερα στη Γ΄ Φάση) και αλληλοδιδασκτικά.
- Να φτιάξουν την παρουσίασή τους αλλά και την «υποστηρίξουν» προφορικά στους συμμαθητές τους.

Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές συνοψίζονται στο Ε

Ε. ΔΕΙΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το θέμα επιλέγεται γιατί προσφέρεται για παράλληλη επεξεργασία στοιχείων μορφής και πολιτισμού, ώστε οι μαθητές να αντιληφθούν τη σύνδεσή τους σε ένα

λογοτεχνικό κείμενο. Επίσης, η σύγκρουση, ως θέμα, αφορά την καθημερινότητα των μαθητών και βοηθά πολύ για την προσέγγιση συναισθημάτων και την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης. Πόσο συχνά δεν παρακολουθούμε ή δε συμμετέχουμε σε φιλονικίες; Δε θα ήταν χρήσιμο, λοιπόν, να παρακολουθήσουμε μία από κοντά και να συνειδητοποιήσουμε τι κορυφώνει την ένταση και τι την κατευνάζει; Επίσης, από άποψη περιεχομένου, το κείμενο ενδείκνυται για ενασχόληση και κατανόηση της ομηρικής κοινωνίας και αντίληψης (ιεραρχία, θεολογία, τιμή) και σύνδεσής της με το σήμερα. Αυτό το «πάντρεμα» της έντασης και της ανάλυσης στοιχείων κάνει το χωρίο ιδιαίτερα ελκυστικό για τους μαθητές.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η συνέλευση των Αχαιών και η σύγκρουση Αχιλλέα-Αγαμέμνονα ((Α 54-306)) εντάσσεται στη σχολική ύλη.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ βοηθούν τους μαθητές να εντοπίσουν πληροφορίες από πολλαπλές πηγές, τις οποίες θα επεξεργαστούν κριτικά και θα αξιοποιήσουν ό,τι χρειάζονται για να δημιουργήσουν δικό τους λόγο. Θα χρησιμοποιήσουν λογισμικά προκειμένου να αναπτύξουν τη δεξιότητα της κατανόησης του προφορικού λόγου, της συγγραφής σημειώσεων αλλά και της δημιουργίας παρουσιάσεων. Χρησιμοποιούν, τέλος, τεχνικές βιντεοσκόπησης και κάνουν παρατηρήσεις επ' αυτής, ενώ αναπτύσσουν και τη δεξιότητα της ακουστικής κατανόησης.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Ομηρικά Έπη: «Ιλιάδα» Β΄ Γυμνασίου, [Α 54-306](#)

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Τραγούδια / Ηχητικά αποσπάσματα

Όμηρος, [«Ιλιάδα» ραψωδία Α](#) (απόσπασμα), μετάφραση: Ν. Καζαντζάκης - Ι. Θ.

Κακριδής, αφήγηση: Χ. Πολιτόπουλος [πηγή: YouTube].

Φωτογραφίες/ Εικόνες

[«Η Ιλιάδα και η Μυκηναϊκή εποχή»](#) [«Μικρός Απόπλους»: Κείμενα σε ηλεκτρονική μορφή – Υπεύθ. Άγγ. Περδικούρης].

Ιστοσελίδες

[Ελληνική Βικιπαίδεια](#) [Ελεύθερη Διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια].

[Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]. [5/12/2012]

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Α΄ Φάση

Κοινό Φύλλο Εργασίας: Τι συμβαίνει στη συνέλευση των Αχαιών; 2 διδακτικές ώρες στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων με πέντε φορητούς υπολογιστές

Το σενάριο εφαρμόστηκε σε ένα τμήμα της Β Γυμνασίου του Διαπολιτισμικού Γυμνασίου Ευόσμου με εικοσιπέντε μαθητές, δύο εκ των οποίων αρχάριοι αλλοδαποί. Ήταν η πρώτη φορά που επιχειρήθηκε εφαρμογή σεναρίου στα αρχαία με τη χρήση ΤΠΕ στο συγκεκριμένο τμήμα και το γεγονός ότι αυτό έγινε εν μέσω καταλήψεων στο σχολείο μας δεν αποτέλεσε ευνοϊκή συνθήκη για την Α΄ Φάση της δραστηριότητας.

Οι μαθητές, χωρισμένοι σε πέντε ομάδες, ασχολήθηκαν με το [1^ο Φύλλο Εργασίας](#) (διαφοροποιημένο από αυτό που προτείνει η συντάκτρια του σεναρίου ως προς τους στίχους: αναφέρεται όχι σε όλους τους στίχους της ενότητας αλλά μόνο στους στ. 189-306). Κάθε ομάδα είχε στη διάθεσή της έναν φορητό υπολογιστή με σύνδεση στο διαδίκτυο, το Φύλλο Εργασίας σε έντυπη και σε ηλεκτρονική μορφή (στο ιστολόγιο της τάξης). Η διδάσκουσα ενημέρωσε τους μαθητές για τη διαδικασία της δραστηριότητας και τους ζήτησε να κρατήσουν χειρόγραφες σημειώσεις κατά την ακρόαση. Υπήρξαν αντιδράσεις του τύπου «δεν είμαστε ακουστικοί τύποι, να ανοίξουμε και το βιβλίο». Οι μαθητές άκουσαν σε [απαγγελία](#) τους στίχους 189-306 του συγκεκριμένου αποσπάσματος, σε μετάφραση Καζαντζάκη - Κακριδή και αφήγηση του Χ. Πολιτόπουλου, Για να απαντήσουν στις ερωτήσεις που αφορούν

βασικούς άξονες κατανόησης (Ποιος μιλά; Σε ποιον; Γιατί; Ποιος παρεμβαίνει; κ.λπ.), η διδάσκουσα αναγκάστηκε να διακόψει πολύ περισσότερες φορές την απαγγελία από τις προβλεπόμενες και από ένα σημείο και μετά να διαβάξει ξανά το απόσπασμα η ίδια από τη σχολική μετάφραση και να κάνει προφορικές κατευθυντήριες ερωτήσεις. Η μετάφραση Καζαντζάκη - Κακριδή ως ακρόαμα δυσκόλεψε πολύ τους μαθητές «αυτά είναι αρχαία, δεν τα καταλαβαίνουμε!». Για να ανατρέψει τη δυσαρέσκεια που είχε δημιουργηθεί και για να δώσει μια βιωματική χροιά στη δραστηριότητα, η διδάσκουσα επέλεξε να επαναλάβει κάποια σημεία της ακρόασης καλώντας μαθητές να υποδυθούν τους ρόλους εν είδει παντομίμας.

Στο τέλος της Α Φάσης οι μαθητές συνέταξαν μια περίληψη στην οποία συμπεριέλαβαν στην πλειοψηφία τους τα γεγονότα ολόκληρης της ενότητας υπό τον τίτλο «Τι συμβαίνει στη συνέλευση των Αχαιών;» Στην ερώτηση ποιος τελικά δικαιώνεται από τον Νέστορα, ο Αχιλλέας ή ο Αγαμέμνονας, οι ομάδες απάντησαν πως ο Νέστορας στην ουσία κρατά ουδετερότητα, αν και μεμονωμένα μέλη τους πρόβαλαν άλλη γνώμη.

Οι μαθητές παρουσίασαν τις περιλήψεις τους στην ολομέλεια και έγινε διόρθωση και σχολιασμός τους από τους συμμαθητές τους και τη διδάσκουσα. Έγινε συζήτηση για τα κριτήρια μιας καλής περίληψης και οι μαθητές προσπάθησαν να τα εφαρμόσουν στις δικές τους εργασίες.

Η διδάσκουσα ζήτησε, τέλος, από τους μαθητές να της στείλουν τις περιλήψεις τους στην ηλεκτρονική της διεύθυνση. Σε αυτή τη διαδικασία δύο από τις πέντε περιλήψεις «χάθηκαν». Προφανώς δεν έγινε σωστά η επισύναψή τους στο ηλεκτρονικό μήνυμα.

B' Φάση

2 διδακτικές ώρες στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων με πέντε φορητούς υπολογιστές και 2 ώρες στη σχολική αίθουσα παρουσίαση των εργασιών.

Οι μαθητές χωρισμένοι στις αρχικές τους ομάδες άνοιξαν το Φύλλο Εργασίας τους (διαφορετικό για κάθε ομάδα). Ακολούθησαν τις οδηγίες που τους δίνονται στο

Φύλλο Εργασίας. Δύο ομάδες θα ασχολήθηκαν με στοιχεία μορφής ([ένθετη αφήγηση](#) και [«σχήμα αδυνάτου»](#)) και δύο ομάδες με στοιχεία πολιτισμού ([θεολογία](#) και [ζωή/οργάνωση στρατεύματος](#)), ενώ μία ομάδα ασχολήθηκε με τη [φιλονικία των δύο ηρώων](#) (αίτιο, κορύφωση). Οι μαθητές συνέλεξαν πληροφορίες από το διαδίκτυο σε σχέση με τα υποδειχθέντα σημεία του κειμένου αλλά και σε σχέση με το σήμερα.. Στα Φύλλα Εργασίας η διδάσκουσα ενέταξε και τις προτεινόμενες (στην *Κριτική*) από τον συντάκτη ιστοσελίδες. Στην ουσία, ωστόσο, η αναζήτηση ήταν ελεύθερη και κάποιες ομάδες πελαγοδρόμησαν· χρειάστηκε, έτσι, η διακριτική επέμβαση της διδάσκουσας. Όλες οι ομάδες προτίμησαν να χρησιμοποιήσουν το Word, γιατί το PowerPoint το θεώρησαν πιο δύσκολο και χρονοβόρο. Το δίωρο στάθηκε επαρκές μόνο για τη δημιουργία των πολυτροπικών κειμένων, ενώ χρειάστηκαν άλλες δύο ώρες στη σχολική αίθουσα για την παρουσίαση των εργασιών των ομάδων στην ολομέλεια και την αλληλοαξιολόγησή τους με κριτήρια την επάρκεια των πληροφοριών και την αποτελεσματική μετάδοσή τους στους συμμαθητές τους (εντοπισμός δυνατών σημείων και σημείων προς βελτίωση). Αξιολόγηση έγινε καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας διαμορφωτικά και από τη διδάσκουσα.

Γ' Φάση

[Κοινό Φύλλο Εργασίας](#): *Ας κινηματογραφήσουμε...*

Η Γ' Φάση δεν εφαρμόστηκε, γιατί υπερέβαινε τον διαθέσιμο χρόνο εφαρμογής σεναρίου.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α' Φάση

Κοινό Φύλλο Εργασίας: Τι συμβαίνει στη συνέλευση των Αχαιών; (διαφοροποιημένο).

- Η σύγκρουση μεταξύ Αχιλλέα και Αγαμέμνονα έχει οξυνθεί πολύ μετά τις αμοιβαίες προσβολές
 - -Πώς νιώθετε;
 - -Τι πιστεύετε ότι θα συμβεί;
- Ακούμε προσεκτικά το [ηχητικό αρχείο](#) που θα προβάλει ο καθηγητής σε λίγο και κρατάμε σημειώσεις απαντώντας στα ακόλουθα ερωτήματα:
 - -Ποιος μεσολάβησε τελικά;
 - -Ποιο το αποτέλεσμα της παρέμβασης;
- Το ηχητικό απόσπασμα διακόπτεται πάλι.
 - -Πώς νιώθετε;
 - -Τι πιστεύετε ότι θα συμβεί;
- Ακούμε και πάλι τη συνέχεια;
 - -Ποιος μεσολάβησε αυτή τη φορά;
 - Ποιο το αποτέλεσμα της δεύτερης αυτής παρέμβασης;
 - -Πώς νιώσατε αμέσως μετά τις παρεμβάσεις;
 - -Ποιος πιστεύετε ότι δικαιώνεται τελικά;
- Να αξιοποιήσεις τις σημειώσεις που αφορούν πληροφορίες του κειμένου (και όχι συναισθήματα ή κρίσεις δικές σου) και να φτιάξετε μια περίληψη όσων ακούσατε απαντώντας στο ερώτημα: Τι συμβαίνει στη συνέλευση των Αχαιών;

Β' Φάση

Φύλλο Εργασίας

Ομάδα Θεολογία

- Να φτιάξετε μια παρουσίαση την οποία θα προβάλετε στους συμμαθητές σας και θα αναρτήσετε στο ιστολόγιο της τάξης. Μπορείτε να φτιάξετε ένα πολυτροπικό κείμενο συνδυάζοντας κείμενο, ήχο, εικόνες που θα βρείτε από την πλοήγησή σας στο διαδίκτυο. Τα ζητήματα που πρέπει να πραγματευτείτε είναι τα εξής:
 - Πώς εμφανίζεται η θεά Αθηνά στο [κείμενο](#);
 - Ποια αντίληψη του ομηρικού ανθρώπου για τους θεούς αναδεικνύει αυτή η εμφάνιση;
 - Ποιους άλλους τρόπους εμφάνισης των θεών στο έπος γνωρίζετε;
 - Μπορείτε να δώσετε παραδείγματα για τον κάθε τρόπο από την «Οδύσσεια» ή/ και από τους στίχους που έχετε δει ως τώρα στην «Ιλιάδα»;
- Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε στην αναζήτησή σας και τις ακόλουθες ιστοσελίδες:
 - [Η «Ιλιάδα» και η Μυκηναϊκή Εποχή](#)
 - [Συμφραστικοί Πίνακες Λέξεων για Μείζονες Νεοέλληνες Ποητές](#)

Ομάδα Το Αδύνατο

- Να φτιάξετε μια παρουσίαση την οποία θα προβάλετε στους συμμαθητές σας και θα αναρτήσετε στο ιστολόγιο της τάξης. Μπορείτε να φτιάξετε ένα πολυτροπικό κείμενο συνδυάζοντας κείμενο, ήχο, εικόνες που θα βρείτε από την πλοήγησή σας στο διαδίκτυο. Τα ζητήματα που πρέπει να πραγματευτείτε είναι τα εξής:
 - «Σχήμα αδυνάτου» είναι ένας τρόπος έκφρασης για να δείξουμε πως κάτι δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, ισχυριζόμενοι πως αυτό θα γίνει μόνο αν αλλάξει η φυσική τάξη του κόσμου.
 - Μπορείτε να εντοπίσετε το σχήμα αδυνάτου που υπάρχει στο [κείμενο](#);
 - Προσπαθήστε να το αναδιηγηθείτε με δικά σας λόγια.
 - Γιατί το χρησιμοποιεί ο ήρωας;
 - Μπορείτε να δώσετε και άλλα παραδείγματα χρήσης αυτού του σχήματος από λογοτεχνικά κείμενα ή και από τον καθημερινό μας λόγο; Τι θέλουμε να δείξουμε με την επιλογή αυτού του τρόπου έκφρασης;
- Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε στην αναζήτησή σας και τις ακόλουθες ιστοσελίδες:
 - [Η «Ιλιάδα» και η Μυκηναϊκή Εποχή](#)
 - [Συμφραστικοί Πίνακες Λέξεων για Μειζονες Νεοέλληνες Ποητές](#)

Ομάδα Μυθικό Παράδειγμα

- Να φτιάξετε μια παρουσίαση την οποία θα προβάλετε στους συμμαθητές σας και θα αναρτήσετε στο ιστολόγιο της τάξης. Μπορείτε να φτιάξετε ένα πολυτροπικό κείμενο συνδυάζοντας κείμενο, ήχο, εικόνες που θα βρείτε από την πλοήγησή σας στο διαδίκτυο. Τα ζητήματα που πρέπει να πραγματευτείτε είναι τα εξής:
 - Ο Νέστορας [στον λόγο του](#) αναφέρεται στο μυθικό παράδειγμα της Κενταυρομαχίας. Μπορείτε να βρείτε και να παρουσιάσετε πληροφορίες για αυτό;
 - Ξαναγράψτε τον λόγο του χωρίς αυτό;
 - Ποιες αλλαγές παρατηρείτε; Τι συμπεράσματα βγάξετε για τον ρόλο του μυθικού παραδείγματος στην εξέλιξη του μύθου;
- Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε στην αναζήτησή σας και τις ακόλουθες ιστοσελίδες:
 - [Η «Ιλιάδα» και η Μυκηναϊκή Εποχή](#)
 - [Συμφραστικοί Πίνακες Λέξεων για Μείζονες Νεοέλληνες Ποητές](#)

Ομάδα Ζωή/ Οργάνωση Στρατοπέδου

- Να φτιάξετε μια παρουσίαση την οποία θα προβάλετε στους συμμαθητές σας και θα αναρτήσετε στο ιστολόγιο της τάξης. Μπορείτε να φτιάξετε ένα πολυτροπικό κείμενο συνδυάζοντας κείμενο, ήχο, εικόνες που θα βρείτε από την πλοήγησή σας στο διαδίκτυο. Τα ζητήματα που πρέπει να πραγματευτείτε είναι τα εξής:
 - Να φτιάξετε έναν πίνακα με τις πληροφορίες και [τους στίχους](#) στους οποίους αυτές εντοπίζονται σχετικά με τη ζωή και την οργάνωση ενός στρατοπέδου στην ομηρική κοινωνία.
 - Να θίξετε θέματα όπως η συνέλευση, η ιεραρχία, οι σχέσεις των αρχηγών μεταξύ τους και με τον αρχιστράτηγο, η θρησκευτική εξουσία, η συντήρηση του στρατεύματος, η απόδοση τιμών, τα λάφυρα κ.ά. Στην τελική σας παρουσίαση εκτός των άλλων μπορείτε να συγκρίνετε τα συμπεράσματά σας με τα ισχύοντα σήμερα.
- Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε στην αναζήτησή σας και τις ακόλουθες ιστοσελίδες
 - [Η «Ιλιάδα» και η Μυκηναϊκή Εποχή](#)
 - [Συμφραστικοί Πίνακες Λέξεων για Μείζονες Νεοέλληνες Ποιητές](#)

Ομάδα Σύγκρουσης

- Να φτιάξετε μια παρουσίαση την οποία θα προβάλετε στους συμμαθητές σας και θα αναρτήσετε στο ιστολόγιο της τάξης. Μπορείτε να φτιάξετε ένα πολυτροπικό κείμενο συνδυάζοντας κείμενο, ήχο, εικόνες που θα βρείτε από την πλοήγησή σας στο διαδίκτυο. Τα ζητήματα που πρέπει να πραγματευτείτε είναι τα εξής:
 - Εντοπίστε στο κείμενό σας τους στίχους [Α 123-148](#).
 - Ποιος μιλά και σε ποιον;
 - Τι παρατηρήσεις έχετε να κάνετε σχετικά με τα υποκείμενα των ρημάτων, το γραμματικό πρόσωπο αλλά και τις κλητικές προσφωνήσεις και τα επίθετα που επιλέγει ο κάθε ομιλητής; Πώς αιτιολογούνται αυτές οι επιλογές και πώς επηρεάζουν την εξέλιξη της συνομιλίας;
 - Εντοπίστε τώρα στο κείμενο τους στίχους που καταδεικνύουν την αιτία της προσβολής και κατ' επέκταση του θυμού τόσο του Αχιλλέα όσο και του Αγαμέμνονα.
 - Ποια είναι αυτή η αιτία; Ποια αντίληψη της εποχής αντικατοπτρίζει;
 - Μπορείτε να σκεφτείτε πώς χρησιμοποιείται αυτή η έννοια στις μέρες μας; Έχει αλλάξει το σημασιολογικό της φορτίο; Δώστε παραδείγματα.
- Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε στην αναζήτησή σας και τις ακόλουθες ιστοσελίδες:
 - [Η «Ιλιάδα» και η Μυκηναϊκή Εποχή](#)
 - [Συμφραστικοί Πίνακες Λέξεων για Μείζονες Νεοέλληνες Ποητές](#)

Γ' Φάση

Κοινό Φύλλο Εργασίας: Ας κινηματογραφήσουμε...

- Στόχος μας είναι να φτιάξουμε ένα βίντεο για το τέλειρ ταινίας με θέμα την «Ιλιάδα».
- Η κάθε ομάδα πρέπει να επιλέξει έναν εκπρόσωπο για να παίξει στο βίντεο και τα υπόλοιπα μέλη καλούνται να τον βοηθήσουν στην υπόδυση του ρόλου του. Επιτρέπονται μικροί μόνο αυτοσχεδιασμοί στο κείμενο του βιβλίου σας. Η διανομή έχει ως εξής:
 - Ομάδα Θεολογία : Αθηνά
 - Ομάδα Το Αδύνατο: Αχιλλέας
 - Ομάδα Μυθικό Παράδειγμα: Νέστορας
 - Ομάδα Ζωή/Οργάνωση Στρατοπέδου: Αγαμέμνονας
 - Ομάδα Σύγκρουσης: αφηγητής ή σκηνοθέτης
 - Πρέπει να βρείτε και εθελοντές για να βιντεοσκοπήσουν το δρώμενο.
- Το βίντεο που θα φτιάξετε θα προβληθεί στην τάξη και θα αναρτηθεί στο ιστολόγιο.

Ζ. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Μπορούν να παρακολουθήσουν ένα θεατρικό έργο με σχετικό θέμα στο πλαίσιο μιας εκπαιδευτικής εκδρομής. Οι μαθητές μπορούν, επίσης, να οργανώσουν μια θεατρική παράσταση ή μια κινηματογραφική ταινία, στην οποία θα πρωταγωνιστούν οι ίδιοι, με θέμα εμπνευσμένο από σκηνές της «Ιλιάδας». (Θεατρική Αγωγή)

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Στην Α΄ Φάση ο μεταφραστικός λόγος των Καζαντζάκη - Κακριδή δυσκόλεψε πολύ ως ακρόαμα τους μαθητές. Θα ήταν προτιμότερο να αναγνωστεί το κείμενο από τη μετάφραση του Ι. Πολυλά ή του Δ. Ν. Μαρωνίτη.

Στη Β΄ Φάση η διδάσκουσα ενέταξε στα Φύλλα Εργασίας τις προτεινόμενες από τη συντάκτρια του σεναρίου συνδέσεις στο διαδίκτυο (βλ. παρακάτω), όπως το βιβλίο σε ηλεκτρονική μορφή για τον εντοπισμό στίχων, σελίδες με εικόνες στο διαδίκτυο και τη σελίδα της Πύλης του Κέντρου για την Ελληνική Γλώσσα, για να διευκολύνει στην έρευνά των μαθητών στο διαδίκτυο. Κάποιες ομάδες, αυτή της Οργάνωσης του Στρατοπέδου και του Σχήματος του Αδυνάτου, χρειάστηκαν βοηθητική επέμβαση της διδάσκουσας.

Ψηφιακό Σχολείο: [Ραψωδία Α 54-306](#)

Μικρός Απόπλους: [Η «Ιλιάδα» και η Μυκηναϊκή Εποχή](#)

Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα - Ανεμόσκαλα: [Συμφραστικοί Πίνακες Λέξεων για Μείζονες Νεοέλληνες Ποητές](#)
[Ελληνική Βικιπαίδεια](#)

Οι μαθητές προτίμησαν να χρησιμοποιήσουν για τις εργασίες τους το Word αντί για το PowerPoint, γιατί θεωρούν το λογισμικό της παρουσίασης περισσότερο απαιτητικό σε χρόνο σε σχέση με τον κειμενογράφο. Ωστόσο συνέταξαν πολυτροπικά κείμενα, αξιοποιώντας και οπτικό υλικό, εκτός μίας εξαίρεσης. Για την ολοκλήρωση

της Β΄ Φάσης χρειάστηκαν δύο επιπλέον ώρες για την παρουσίαση και σχολιασμό των εργασιών των παιδιών.

Η αξιολόγηση της εφαρμογής του σεναρίου από τα παιδιά, που τους ζητήθηκε στο τέλος της παρουσίασης των εργασιών της Β΄ Φάσης, ήταν πάρα πολύ θετική. Το αρνητικό κλίμα της Α΄ Φάσης είχε ανατραπεί πλήρως και οι μαθητές ζήτησαν να γίνουν και άλλες εφαρμογές σεναρίων με ΤΠΕ στη διάρκεια των μαθημάτων. Σχετικά με την επίτευξη των διδακτικών στόχων του σεναρίου η διδάσκουσα έμεινε, επίσης, πολύ ικανοποιημένη, γιατί τόσο στην παρουσίαση των περιλήψεων της Α΄ Φάσης οι μαθητές παρενέβησαν με κριτικές παρατηρήσεις στις εργασίες των συμμαθητών τους και έγινε εκτενής συζήτηση για την οργάνωση και την πληρότητα μιας περίληψης, ενώ με τις εργασίες της Β΄ Φάσης διερεύνησαν βασικά θέματα μορφής και περιεχομένου της Ιλιάδας.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

BERNSTEIN, B. 1996. *Pedagogy, symbolic control and identity. Theory, research, cri-tique*. London, Taylor and Francis.

ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html [15.11.2010]

ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ, Δ. 2007.. «Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης». Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32ης συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ (Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη), 208-222.

http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_32_208_222.pdf

KRESS, G. & T. van LEEUWEN. 2001. *Multimodal Discourse. The Modes and Media of Contemporary Communication*. Λονδίνο: Arnold.

VYGOTSKY, L. S. 1978. *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.